

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 18. II. ПОВ.
Телефон Редакції 248-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Коато: П. К. О. Львів 504 060
Валка Чеських Лівон
Прага „Діло“
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол
чвертьрічно 15.00
піврічно 30.00
річно 60.00
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. у ЧЕ.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАПХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10-15 АРКУШІВ ДРУКУ.

У Закарпатській Державі.

(Від нашого спеціального кореспондента).

Ця кореспонденція дещо спізнилася, бо йшла до нас окружною дорогою. — Ред.

Ужгород, 14. жовтня 1938.

Почалося це вже на кордоні. Коли на нашу сторону з Лівончій приїхав перший — після двох перерв — поїзд зі Закарпаття і з нього мисл чеський митний урядовець, польські митні й поліціянти оточили його, цікаві ві-
сти.

Один із них весело сміючись, запитав:

— Колиж це ви вже раз покінчите з отими своїми авантюрами?

Немолодий уже, худий і високий чех, в очках та в зеленому однострою і в широкій характеристичній пелерині, зупинився на мить на рейках і збентежено просунув долонею по чолу. А потім поволі підійшов ближче і роз-
ставив безпорадно руки, промовив уривано і похмуро:

— Шож. Нема вже нашої республіки! Ним-
и збирають даліше, аж по Прагу, ви берете,
хадити також уже беруться. Екус Марія, чи не
краще було, щоб уже раз усе забрали?

І даліше пітихто й нечаче до себе самого:

— А проте була одноміліонна армія, бу-
ла стільки зброї, що всіх, навіть дітей можна
було озброїти... Наші укріплення коштували со-
рок мільярдів!

Стоя безрадно, розводячи руками і раз-
двй потираючи чоло тремтливою рукою.

Таких розмов чув я десятки.

В одному з візних барів в Ужгороді при-
їхав до мене чех, як виявилось — інженір, ви-
східний урядовець країни: Хайборобської Пала-
ти. Він сидів на хвилях від розспіваного і до-
мілюючого чеського — московського товари-
ства, що співали неперемінно московські й ма-
длярські пісні, диригуючи музикантами. Змір-
нувшись до мене чужинця і почав зі всією
серйозністю підійти до мене:

— Ви чужинці? І дивуетесь набути, чому
і всьому в часі, коли розшатовують нашу
державу?

— Егеж.

— Бо, бачите, в такому часі найкраще
жидити. Тоді не бачите так трагічно — існо
що до вас доїжджу вас діється. Нас зрадили.
Гамбо зрадили! О що найстрашніше: славян-
и зрадили, русови! Але це ніяк не виправ-
дає, ніяк не виправдає!

І во хвилю!

— Ну, а тепер Гітлер убере нас у пікель-
тінг і прикаже йти на Францію...

— Кідж ви підете?

— А кідеж? Чомуб не піти? Мусимо піти!
І брешу, буде платити за зраду.

Даліше хвилю пошурі в долівку. І зно-

— Скажіть, чи ви ділі люди? Чи не було
жиди капацтвої демократії?.. Але чекайте, ще
буде!

— Пограбови п'ястком.

— Що прийде?

— Револьюція. Большевицький валець по-

— За хвилю продовжував посумніло:

— А нас звідси, а Підкарпатської Русі, ви-
ждати руски. Я це, пане, знаю. Шож, піде-
мо — мислю рукою, здетерміновано.

Почав на свої руки:

— Чи руки зазирають ще на мене і на

— Ні, ні, ні. Нікої праці не боюся.

Тоді розгублено ще кілька добрих хви-

— А. А. Суханчик, охоплював думкою цілість
— і здетермінованого чеського урядовця, але
— і його земляків, а жиди мені привітались

зустрічатись за останні два дні. З їхньої без-
перечно втовленої, розбитої душі виповзає
все на перше місце те найстрашніше, чим мо-
же хворіти нація: дефіцити. Зневіра, яка не
має ні краю, ні стриму, розпука, що не вміє
навіть зачинитися за надією.

І ще, не знати вже котрий раз, стало мені
жаль, і прикро, і соромно. За той наряд з традицією Гуса і Жижки та водночас з
психікою декадентського інтелігента, на верх-
ній накладася тонка верства дрібноміщансько-
сирбаритного вдоволення і бундучної самопе-
ности, гарантованої міжнародними трактата-
ми. Все нині тріснуло з таким страшним гуком,
що аж душа в народі замерла. Душа хвола в
менті, коли цьому народові треба йнайбільшо-
го героїзму.

ДНІ ВЕЛИКІ, ПІДНЕБНІ ТА ХМАРНІ.

Вище наведені імпресії помітив я вмісне,
щоб вняти психологічне і моральне тло
того всього, що діється нині у Карпатській У-
країні, в припад чехів, при все ще їхній адміні-
страції, попри них і понад їхніми головами.
Розбурхане подіями життя цієї землі плыве все
дужчою рікою попри них, що з ролі самопе-
них адміністраторів та аранжерів політичних
експериментів перейшли до ролі пасивних об-
серваторів.

А події чергуються, як у калейдоскопі. Ще
передчора мало Закарпаття нового губерна-
тора і міністра для справ цієї землі при цент-
ральнім уряді у Празі, „карпатороса“ д-ра Пар-
канія. Той міністр, видавши скандальну змі-
стом, зрадовану услужливо Празі, русотип-
ську відозву до народу п. з. „Всім дорогим
громадянам Подкарпатської Русі“ — вже усту-
пив. Його місце заняв уже не новий агент Пра-
ги, але перший уряд Карпатської України, де-
сигнований волею народу Закарпаття і поне-
волі затверджений тожж Прагою, що перебу-
дує вже Чехословаччину на федеративну
державу.

Склад уряду такий: прем'єр — пос. Бродій
(москвофіл, що мав дотепер мадяронську за-
креску, куртяківця), міністри: пос. Юлій Ре-
вай (відомий український діяч) і сен. Е. Бачин-
ський (карпаторусин з нездекларованим ше-
нац-політичним обличчям). У склад уряду вхо-
дять також державні секретарі: о. дир. Авгу-
стин Волошин (заслужений український діяч)
і д-р Іван Пешак (нездекларований карпаторусин
з Пришівщини). Уповноваженим міністром
для делімітаційних переговорів зі Словаччи-
ною (справа відступлення українських повітів
Словаччини) став пос. Ст. Фенчик (руссофіл).

Цей склад уряду установлений компромі-
совим, одностороннім рішенням обох Народних
Рад, української та „русської“, що є одини-
ми, тепер діючими представниками волі закар-
патського населення. Компроміс був наказом
хвилянки і випливав з безумовної koniecznosti
консолідації, якщо країна не мала потовнути у
марі анархії. Його підставою був, на жаль, до-
теперішній парламентарний ключ, що очевидно
нік не ілюстрував пропорції сил. В останньому
чехословаччійському парламенті мало Закар-
паття сімох посів і сенаторів „русских“ і тіл-
ки одного українця.

Торкуючися справи утворення уряду, годі
не гадувати, що Прага дуже отяжачає з його
затвердженням. Великі застереження були
до особи пос. Бродія, ще більші до особи пос.
Фенчика. Крім цього діяли у Празі такі жемі
чеські сили Закарпаття, як ославлені ш. Кекс-

Равшер і Заїц, які запевнювали розпучливо, що
жодні концесії для Закарпаття... взагалі зайві та
що більше, ніж рівноправності, потребує ця
земля твердої руки нових частин жандармерії
та війська... Справу перерішило тожж тверде
становище Президії Української Народньої Ра-
ди, яка за посередництва все ще урядуючого
чеського віцегубернатора д-ра Мезніка висла-
ла до Праги таку телеграму о. Волошиніві й
пос. Реваєві:

„Українська Народня Рада домагається не-
гайного іменування Підкарпатського Уряду. В
претивному разі вертайтеся додому. Президія
чекає вашої відповіді до 14. години. Підписа-
ні: Ключурак, заст. голови; Долинай, секретар.“

Ця телеграма, за якою скривалася прозора
погроза іменування уряду обома Радами на
власну руку, мала очевидний успіх. До речі
сказавши, склад уряду, хоч може далекий до
досконалості, дійсно не допускав ніякої зміни
осіб, якщо не мало дійти до нового конфлікту
в лоні обох Національних Рад, до нових за-
тяжних перетрактатів і вслід за тим до даль-
шого замотування справи самовизначення у
найкритичнішому менті для дальшої долі За-
карпаття.

ПЕРШИЙ УРЯД НА ІСТОРИЧНІЙ АРЕНІ

Перший уряд сфедерованої Карпатської У-
країни (офіційно і далі Підкарпатської Русі)
зустрічали в Ужгороді дуже святочно, з почес-
ною сотнею на лавої, при згуках всіх трьох
національних гімнів. Як ця зустріч була строго
офіційна — при співучасті виключно делега-
цій адміністративної — все ще чеської — вла-
ди, війська, духовенства і громадянських уста-
нов, так знову привітання уряду на трибуні, на
площі Коріятовича, мало маніфестаційний ха-
рактер. Маніфестував заскочений великою не-
сподіванкою Ужгород, наскоро і в небувалій
доєй формі. Ціле місто було у прапорах укра-
їнських... і російських. Під тиском обставин
агрімонізувалися вперше, чи пробували агарі-
монізуватися дві з природи непримирні течії:
українська та русофілська. Прем'єр і члени у-
ряду промовляли до народу по черзі, хто по
українськи, хто жакхавим, півмосковським во-
дяком.

Було радісно і несамовито дивно.

А там у долині, під трибунною, виповнюю-
чи битком площу Коріятовича, стояв заслу-
жаний наряд. Пізніше було, що нагальний факт дер-
жавності — заскочив, ударив людей блискав-
кою пізнання, але не розпізнання. Все те, що
дичалося там, на трибуні, видалось якесь велике
якесь необачне і — за сильне. Таке сильне
що приходилося прижмурити очі.

Тільки молоді, якої було дуже багато,
шуміла, як молодий ліс після кожного виступу
примовців. Голос у мегафонах тремтів і губи-
ся раз-у-раз серед стихійних вигуків „Слава!“ і
скандованої присяги народу: „Закарпаття, не
дамо“. Маса маніфестувала по українськи, ма-
ніфестувала сильно і стихійно, як сильний і
стихийний є розбуджений і все зростаючий у-
країнський дух Закарпаття.

— З них черпаю свої сили — сказав мені
один зі заслужених діячів Закарпаття, вказу-
ючи рукою на рохлившому в долині масу.

Пішов вечір, сонце на обрії западалося
червоною луною. Нарід довго не розходився.
Багато пішло під будинок „Прогати“, де про-
мовляв ще молодий діяч Закарпаття д-р Росо-
ха. Потім пішли походи по місті. З жовто-бла-
китними повпорами, з патріотичними піснями
на устах.

Довго ніч шуміло місто, очмяніле, напів
непритомне від надміру зворушеня.

Карпатська-Українська Держава святкува-
ла свої народина.

ДЕРЖАВНИЦЬКА ПРАЦЯ ТА П АТМОСФЕРА.

Вчора приймав уряд у своєму будинку ще раз, на знак вступлення у свої функції, відпоручників адміністрації з рапортами, делегації війська, духовенства та громадських організацій, прислуховаючись до їхніх desideratів. На короткій розмові у прем'єра був прийнятий також Ваш кореспондент з цим, що довше інтерв'ю матиме змогу відбутися в найближчих днях. Говорити більш вичерпуюче було вчора неможливо, бо прем'єр і міністр Ревай відлетіли в 1-й годині впоудне до Комарна, де переговори з мадярами знову ускладнилися. Як певно вже знаєте, також ця подорож не принесла ніякого злагодження справи, бо мадяри переговори такі зірвали, відхиляючись до чотирьох держав мінхенської конференції. Всієї за цим конфлікт буде вирішений мабуть окремою комісією, делегованою мінхенським порозумінням.

Претенсії Мадярщини дуже великі. Вони вимагають закарпатської території на південь від лінії: Требішів-Ужгород (включно з містом), під Доманинцями й Радванку, магістралю на Мукачеві (включно з містом), далше відбокує лінія на південь попіл Лучин та збокує знову на північ гостинцем, що веде з Чопу до Мукачеве. Звідси рікою Латорицею через Підгор'яни, Кендерешеву, звертає на південь на Нове Село коло Чорного Мочару в напрямі на Вижні Ремети, Шалатки, Чорний Потік, Олешник, горою понад Севлюш до Королева, а далі вже залізничним шляхом на південь до румунського кордону в Гальмей.

Делегація Карпатської Держави ці вимоги очевидно з місією відкинула, заявляючи, що найліпше може погодитися на відступлення вісьмох чисто мадярських сіл здовж кордону на відтинку Чоп-Фертешалмаш.

Такий теперішній стан закарпатської ревізійної проблеми.

Очевидно, напруження в державі дуже велике, хоч загальний спокій збережено. Спроби диверсійних мадярських починань, що спалахують то тут то там у дуже обмежених формах, ліквідовано дотепер дуже безоглядно на основі воєнного права. А проте мадяри ні на мент не замахують своєї дуже інтенсивної пропаганди серед закарпатського населення. Ще до вчора показували високо в повітрі мадярські літаки, закидаючи землю доточками найдивогляднішого змісту, хоч не раз дуже заманчивого для села.

Від нині, коли вже появились прислани чеські літаки у великій кількості, цей рід пропаганди натрапляє на величезні труднощі.

В загальній атмосфері дуже помітна тепер різка зміна наставлення чехів до українців. Дотеперішня ворожість перемінюється у услужливу готовість співпраці. Трохи воно пізно. Двадцять літ ті люди тут інтригували, копали аперто по прірву власними руками на шкоду собі й республіці. Давцять літ прогайнували найганебніше для себе. Нині закарпатське село, яке боїться мадярів, не любить і чехів і на це нема ради! Система пок. през. Роаспіала, система колоніальної адміністрації, мистиська, прислухоуючи матеріальну вартість і битих доріг, і новітніх шкільних будинків, і... міліонів викинених на національно-політичну депривацію населення.

Нервовий струм стрясав політичною атмосферою Закарпаття. «Втримайтеся державність, чи ні?» — оце гамлетівське питання цієї землі, що чається блиском детермінації в очах, що шукає німої відповіді також у інших братніх очах. Бо стільки труднощів на шляху, стільки небезпек і загроз...

Отже радість і турбота, завзяття і самозоруміння обмеженості власних сил — ходять вулицями столичного Ужгороду.

Від сторони закарпатсько-мадярського кордону приходять глухі вісті про сутички з мадярами. Нині ховали величаво в Ужгороді жандарма-українця, що апав від руки мадярських диверзістів.

А що принесе завтрашній день і позавтрашній?

На кордоні масують все більше війська, що напливають транспортами з глибини Чехословаччини. Приходять чутки про скорі формування українських територіальних частин. Виривають турботи про старшину.

До становнича закордону прикладають тут величезну вагу, голововно до тенденцій Німеччини, Англії та Італії.

Плявуть уже не дні, але години нагітні чеканнями, серед величезного насклення праці, при нервах напружених до краю.

Роман Голіан.

Ділом ушануйте пам'ять тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Нині
АТЛАНТИК

Могутній фільмовий артист-найбільша атракція вісотеатрів світа.

ЕЗЕБЕЛЬ — ІСТОРІЯ ЧОРТИЦІ

в год. роки виступає фільмовою епопій артистка Бетті Дейвіс. — Візети візантійського виступу і зникли невідомі.

Французький відгук українських подій.

(Від власного кореспондента).

Париж, 16. X. 1938.

Українські протимадярські маніфестації у Львові відбилися широким гомоном у французькій пресі. Всі щоденники включно з „Таном“, і то на першій сторінці, помістили широкі телеграми французької агенції „Авас“ про українські маніфестації та польські протидемонстрації у Львові. (Тексту тієї цікавої телеграми ми не подаємо, бо львівська цензура її не пустить. — Ред.).

Нинішній „Парі Міді“, великий полудневий щоденник, обговорюючи львівські демонстрації, пише м. ін.: „По всіх своїх церквах моляться українці за свою автономну державу на Закарпатті та вуличними маніфестаціями доказують, що в них одна думка в цій справі.“

Цей самий щоденник містить власну кореспонденцію з Берліна свого співробітника Роберта Льюрета, який широко наводить думки німецької дуже поважної реві „Остлянд“. Ті думки дуже прихильні до справи державності нашого Закарпаття у рямцях нової Чехо-Словаччини та до української проблеми як цілої.

Великий консервативний щоденник „Фігаро“ (з 12. X. п. р.) репродукує етнічну карту Європи, видану недавно у Берліні. Український глядач не може зробити найменшого закиду цій малі.

Французький щоденник „Ля Републік“ опрокидає заклиди Італійської преси, мовляв, українська еміграція, що в Лондоні та Парижі робить заходи перед міродайними чинниками в справі Закарпаття, є на услугах большеві. Французький орган річево пояснює бажання

всіх українців, де вони не жилиб та підкреслює значіння Карпатської України для миру Європи.

Вчорашній „Тан“ (15. X. п. р.) подає історію добровільного прилучення Підкарпатської Русі до Ч. С. Р. по світовій війні та закінчує ось так: „Пан міністр Бачинський, член автономного уряду, пригадав цю правду в Комарні відпоручникам мадярського уряду.“

В тому ж самому числі офіційоз „Тан“ опрокидає з буренням думки частини німецької преси, що Франція, мовляв, підтримує мадярсько-польську тезу спільного кордону тих двох держав. „Тан“ за це прозорою грою, „про що не варто навіть говорити.“ Зате „Ля Лібете“ орган Жака Доріо, колишнього комуніста, тепер завзятого фашиста, підтримує в числі з 15. X. зовсім явно польсько-мадярську тезу.

Пані Роза Белі, основниця французького товариства „Приятелів Польщі“, містить у своїй заклид до приятелів Польщі у Франції. Той заклид говорить сам за себе.

Закінчимо глобальною заміткою: Ціла низка французьких газет подає опис великих маніфестацій в Ужгороді в честь першого автономного уряду української федеративної держави. І ще найновіша і зовсім вірогідна вістка, що приходить до нас в останній хвилині: Італійські кола роблять шораз енергичніші заходи, щоб Франція в ім'я нової рівноваги в Європі підтримала мадярські домагання.

Кидаємо нашу кореспонденцію в поштов скриньку: в неділю 16. жовтня в год. 3-й пошти Нині, коли що хвилини змінюється положення, всі точні дати мають свою вагу.

Юрій Студинський.

Скандальний документ.

(Виступ православних галицьких москвофілів у справі відомих церковних подій).

Ми не раз звертали увагу православної єрархії на konieczність зреагувати з лемківської місії. Вказували, чому це треба зробити. Перш за все тому, що лемківська місія в історії не різниться від польської „ревідикації душ“. Як та, так і ця є замахом на національне „я“ українського народу; обидві вони хочуть накинати українському народові чужу йому культуру: одна — московську, друга — польську. Доказували ми далі і практичну недоцільність цієї місії, зокрема нікчемні її виследи при великій коштовності.

Тепер, з накопиченням досвіду і спостережень, можемо вказати ще одну рачію — винну, ідейно-моральну. Лемківська місія дає такий вислід, що за нього мусять стидатися не тільки православні українці, а і православні росіяни; взагалі всі православні, де вони на нашій планеті не жилиб і до якої нації не належалиб. Що це за вислід, красномовно й документально свідчить відкритий лист, підписаний духовними й уповноваженими всіх православних парохій „на терені Малополюськ“, опублікований (разом з факсиміле) польською бруковною пресою. Хто хоче його мати, нехай набуде собі „Век Новин“ з 13. X., або — ще краще — „LKI.“ з 14. X.; між передамо лише його суть, бо шкода булоб на нього більше місця в українській пресі.

Митрополит Шептицький — пишуть православні русини — не запротестував тоді, коли австрійський уряд масово нищив у Перемишлі і Талергофі десятки тисяч невинних православних осіб — старців, жінок і дітей. Чим же пояснити його відомий протест? А ось чим: „На терені мовляв Східної Малополюськ, львівського і станіславівського, цілі повіти замешкує православна людність. Позатим і на Лемківщині є значні скупчення православної людності.“ — „Православні тут ширяться й обіймає раз-у-раз ширші терени“. Нпр. у 1934 р. масово перейшла на православ'я людність Галича; в 1937 р. подібне сталося в с. Бугаї коло Турки, де кілька сот родин перейшло на православ'я. Подібні випадки — явище майже щоденне.

„Митроп. Шептицький, втрачаючи велику кількість вірних на своїх близьких теренах, гає по Холм, Луцьк, Пінськ, Томашів“. — „Ві хоче скомплетувати спустошену лемківсько-галицьку дієцезію, рахуючи на те, що до тих теренів не відсталися вісти про те, що робили в нього під боком та як виглядає його „опіка“ над православною людністю в Малополюськ Східній“. — „Пригласити ближче до себе „опіки“. Наші церкви, збудовані коштом наших і наших предків, греко-католиків, клер замикає та запечатана. Усі церковні будинки й господарські забудовання відібрані від нас, навіть у тих місцевостях, де вся людність перейшла на православ'я і де не залишилося при греко-католиках ані одної душі.“ — „Греко-католики старяться нас спровокувати і скомплетувати всякими способами, не виключаючи державної проповідальності.“

Під його впливом українські сепаратисти почали виконувати на православній людності терористичні акти. Два роки тому згоріла православна церква в Корчині, а в липні минулого року від таємної кулі в с. Бугаї минулого року вбито новозбудовану церкву; українці ж на весільний похід та потурбували багато осіб на вечерю ніхто з тамошніх православних не відважиться вийти із своєї хати, щоб не зрозити свого здорова і навіть життя.

Полашли такі „факти“, автори мішаних листів словами, що їх ми назвали тут і понині перекладі. „Тих кілька названих фактів нехай послужать остерогою для нас, православні браття з Холмщини, Любимщини й Золочини, яким митроп. Шептицький нахвалює свою опікою та пастирською обороною.“

Ми, православні зі Східної Малополюськ, реанімуємо з його опіки, бо не хочемо бути безвольним апаратом у руках шовіністичної дієчів та гайдамацьких агітаторів, що посягають на нашу руську суспільність.

Коліж іде про оборону нас і наших вірних як завжди злочинні громадяни польської держави, віримо, що таку оборону найліпше в нас може зробити польський народ та з польської влади.“

II.

Читаючи відкритий лист православних галицьких москвофілів, дивуєшся безсидистию, а якби вони публічно виступали разом зі своїми духовниками та під яким поставили свої печатки зі знаком «хреста» Чи є в них щось святого, коли так зложизняють вони святим символом вічної правди? Тож свідомі і злобні брехні — перш за все в закладі Митропол. Кир-Андрея Шептицькому, що він не виступив з обороню православної, коли мадяри десятки тисяч їх (!!!) нищили у Перемишлі й Талергофії. Називаючи цей заклад брехнею, бо автори його знають добре, що на початку війни православний російський уряд арештував митрополита, вислав у галичину Росії, замкнув у маластирі, цілковито ізолював від світа — щож він міг знати та як міг протестувати?!

Свідомі й безсовісна брехня далі — в твердженні, неначе цілі повіті у воєводствах львівських та станіславських перейшли на православ'я; що масові переходи на православ'я належать до майже шоденних явищ. Брехня сама себе простежує: всі православні парохії, як це підкреслює „І. К. Ц.", на терені Малополюшії підписали лист, а підписало... всього 13 духовників і на чолі їх — „св. Єжи Павлішин, дзекан окр. лемківського, заповідаючи прав. духовним місіом на Лемковщині“. З них три не зазначили навіть місця свого осідку — видно, де душ-пастирі теренів ще не навернених...

Така сама вартість зокрема і в твердженні, що кілька сот родин у с. Бутлі перейшли на православ'я та що тепер ніхто з православних не відважиться вечором вийти із своєї хати: когось б'ють, коли людину масово „справославляють“?

Таке-ж саме їх дальше твердження, неначе греко-католи. клер замкнув та запечатав церкви, що їх православні на власні кошти вибудували... — „Врі, брат, да меру знай!“

Але верх безсовісної брехні малополюські православні досягнули своїм поясненням, неначе

Митрополит Кир Андрей тому видав свій Пастирський Лист, щоб поповнити свою дієцезію, спустошену православно-москвофільською акцією вірників з Холмщини й Підляшшя. На яким би ступні науки та суспільної свідомості православний москвофіл не стояв, він без сумніву знає, що не вільно галицькому митрополитові поширити свою юрисдикцію за сокальський кордон; що вся українська православна людність не завагалась би стати під пастирським його проводом, колиб упали зовнішні та штучно побудовані перешкоди.

На Митрополита Андрея, як на свого духовного батька, дивляться нині всі греко-католики і православні. Це дав до зрозуміння навіть один з православних посілів на соймовій трибуні, відповідаючи на знану нападсть п. Войцеховського. М. Забужний.

„Слово“ орган Православної Варшавської Митрополії, в 43. числі з 16. X, містить такі відкритки з церковного життя холмсько-варшавської епархії:

1) У зв'язку з опублікованим у пресі відкритим листом частини Духовенства Малополюшської Округи, уложенням та підписаним без відома Єпархіяльної Влади, всупереч 39 апостол. правилу та наказу Вищої Церковної Влади з 22. V. 1930 р. висловлено строгу догану цілому духовенству, що його підписало.

2) 22. серпня ц. р. томашівське старство зажадало від усіх диригентів церковних хорів та дяків православних парохій, щоб після кожного богослуження в святинях співали гимн „Боже, цює Польскє“. Його Блаженство Блажен. Митроп. Денис звернувся в цій справі із запитом до Міністерства Віроісповідань і Народньої Освіти, яке листом з 8. X. ч. V. — 4462/38 повідомило, що зазначена вище вимога томашівського старости була зголошена без відома Центральної Влади, тому вона, довідавшись про це, скасувала цю вимогу розпорядженням з 7. вересня ц. р.

Крем NIVEA 424 44 840-220

тронутих великих господарств ще чимало приділяти для тамошніх селян.

Щоб мати повну уяву, яку роль відіграють різні величини господарств у сільсько-господарській продукції, подаємо, кілька орної землі у відсотках займають у поодиноких величинах господарств жито, пшениця та картоплі:

Величина господарства	Жито	Пшениця	Жито	Пшениця
до 0,1 га	0,9	1,3	54,5	
0,1—0,5 га	5,0	5,3	42,2	
0,5—1 га	8,5	10,0	38,8	
1—2 га	11,0	12,4	28,0	
2—5 га	14,0	13,5	22,0	
5—10 га	15,1	12,0	17,0	
10—20 га	16,8	9,9	13,6	
20—30 га	17,8	8,8	10,6	
30—50 га	19,3	9,3	9,4	
50—100 га	25,4	8,8	6,7	
100—200 га	25,4	9,9	6,8	
200—500 га	30,0	11,2	5,1	
поверх 500 га	17,7	9,6	3,9	

З цих чисел видно, що господарства до 2 га стараються випродувати передовсім велику кількість картопель, що є основою виживання бідної селянської сім'ї. Продукцентами пшениці є господарства шойно від 2 га вгору, а продукцентами на продаж поза господарства шойно господарства від 30 га вгору. Головними продукцентами жита є господарства від 0,5 до 20 га, потім господарства від 200 га вгору. Очевидно, що в господарствах від 0,5—5 га це жито йде передовсім на спожиття рідині і тільки дрібна частина на ринок. В більших господарствах є навалки — при меншій відсотковій площі жита йде воно переважно на ринок. Ці числа вказують також на велику вбогість селянських господарств та на крайнє обмеження селян у своїх власних потребах, у першу чергу в їжі, яка у великій мірі спирається на картоплі та жито.

Зате дрібні сільські господарства є у переважній більшості тини, що тримають у відомості до своєї площі дуже велику кількість тварин і тимсамим є підставою цієї продукції Карпатської України. Про це говорять отсі числа, які подають, кілька штук давних тварин припадає на 100 га площі у господарствах різної величини (1930):

до 1 га	12,5	137,9	28,8	16,7	124,3	1850
1—5 га	11,0	71,3	22,1	2,6	42,3	450
5—10 га	10,5	43,7	22,5	1,7	24,7	225
10—30 га	8,3	27,6	23,1	1,5	15,7	185
30—100 га	4,0	10,9	26,4	0,6	5,7	69
пов. 100 га	1,0	2,5	13,5	—	3,2	9

Поміняючи коні, що в дрібних господарствах загалом є все у завеликому числі, бачимо, що в найменших господарствах припадає найбільше штук худоби, безрог та дробу на 100 га їх площі. Головною відмінністю дуже велике число рогатої худоби, безрог та дробу у найменших халупничих господарствах та господарствах дрібних до 5 га величини. Однак ці господарства творять велику частину числа всіх господарств і разом з тим впливають чимало на збільшення кількості худоби, безрог та дробу у краю загалом. З цього видно, яке велике значіння мають саме селянські господарства в Карпатській Україні, що близько у двох третинах є крайньою годіліз всяких сільсько-господарських тварин, головною худоби, овець та безрог. На увагу заслуговують теж і коні, що в дрібних господарствах, головною у халупничих, займають поважне число, що є цілком значущим та задовільним явищем. Замітне теж те, що головно халупничі господарства займають годівлю дробу, яка є рентабельною та доходною ділянкою саме цих найменших асортів праці.

Справа поправки некорисних земельних відносин у Карпатській Україні є справою основою, яка мусить стати одною з перших у черзі праць державного уряду. Бо селянство Карпатської України, що живе і працює на цих господарствах, є основою існування та добробуту Карпатської України.

Д-р Євген Хопаній.

Карпатська Україна в числах.

4. ЗЕМЕЛЬНА СПРАВА.

Тому, що Карпатська Україна є краєм переважно хліборобським, дуже важною справою мусить бути в ній справа земельна. Переважають числом у Карпатській Україні господарства дрібні, селянські; вони й займають більшу частину площі. Великі господарства, що займають близько 1/3 частину площі, є числом незначні, зате значні простором. Про це говорять ось-які числа:

Господарства (всегляма):	Кількість у %	Іх площина у %
до 1 га	21,9	1,9
1—5 га	53,1	24,1
5—10 га	16,4	20,1
10—30 га	7,1	17,9
30—100 га	0,8	5,9
поверх 100 га	0,7	30,1

до господарств селянських. Отже дрібні селянські господарства до 10 га, що їх є 81,4%, займають ледви 46,1% площі, або навіть не половину усієї землі. Більші селянські господарства від 10—30 га, що займають 7,1% числа усіх господарств, мають досить поважну кількість, бо 17,9 землі. Великі господарства понад 30 га, що творять ледви 1,6% числа всіх господарств, займають аж 36% усієї сільсько-господарської площі з очевидною некористю для галицького землеволодіння.

Для порівняння земельної справи в Карпатській Україні та у нас подаємо числа, що відносяться до всіх галицько-волинських земель та Східної Галичини зокрема:

Величина господарств	Галицько-волинські землі		Сх. Галичина	
	%	%	%	%
	госп.	пл. землі	госп.	пл. землі
0—2 га	45,9	6,5	60,5	13,5
2—5 га	33,4	15,5	29,8	20,5
5—20 га	19,4	23,1	8,8	15,8
20—100 га	0,9	7,3	0,5	8,7
пов. 100 га й ін.	0,4	47,6	0,4	41,5

З цього видно, що аграрна структура на галицько-волинських землях, зокрема у Сх. Галичині, куди гірша, як у Карпатській Україні. Але й там вона дуже некорисна для нашого селянства і треба її поправити шойно через правильне переведення земельної реформи.

Для земельної реформи виділено там 46.268 га, та в дійсності розділено між нових набувців за час від 1920 до 1932 року всього 22.031 га, або 47,6% з цілого запасу. Значить: більша частина запасу, призначеного для земельної реформи, є ще вільна і нею можна ще поважно поправити головню дрібні селянські господарства. Набувців, що дістали з земельної реформи землю, було 16.062, з того дрібних різників було 15.930. Ці дрібні набувці дістали 15.671 га землі, або 71,1% всієї переданої парцелянтам площі. Замітне, що при парцеляції створено також 27 більших господарств, яким передано 2.958 га землі. Один дрібний набувець дістає при земельній реформі пересічно 0,98 га, а 1 великий набувець у пересічній 109,52 га. Ледви зі створених великих господарств — це шкільні та досвідні установи. Нема сумніву, що коли дивитися на земельну справу Карпатської України, як на справу селянську, то можна буде також з досі цілком неза-

В час пошести
червінки
прищипці
споживайте тільки
Пастеризоване молоко
МАСЛОСОЮЗУ

Отже господарств халупничих, які не можуть у сільсько-господарській продукції мати великого значіння, є більше, як 1/5 всіх господарств. Господарства від 1 до 5 га є більше, як 50%. Ці господарства надають характер цілій земельній справі Карпатської України. Отже дрібні селянські господарства переважає у краю і тимсамим повинно бути тим, яким треба найбільше піклуватися. Дальша група господарств щодо числа, господарств від 5 до 10 га, займають близько 1/6 частину господарств і своєю площею займають коло 1/5 частини всієї сільсько-господарської площі. Це досить сильна група господарств, однак їх мусимо врахувати теж

Нині в
Апольо

ПОВІСТЬ, яка звору-
шила мільйони читачів!
Сьогодні прем'єра
найбільш популярної
фільми

ГЕГЕННА

ФІЛЬМА, яка зворушила мільйони
глядачів! На екрані найбільш чин-
таної повісті **Гегенна Міншун-**
ної реж. ВАШІНСЬКОГО.
В год. роки найзнаменитіші ар-
тисти: Висоцька, Беніта, Цейлі-
ська, Захаревич, Савбортський, Орвід, Гиндініський, Веселовський і інші. — Для
тих, хто любить картини і бієти візнього мистецтва неможливо.

Гострий виступ проти спільного кордону.

ПАТ повідомляє, що „Фелькшер Беобахтер“ виступив у передовій статті в гострій формі проти пропагандової акції деяких закордонних код проти домагання спільного польсько-мадярського кордону.

Деякі закордонні кола — піше згаданий щоденник — зрозуміли, що Чехословаччина перестала бути звеном ланцюга, що має на меті оточити Німеччину. Отже почали передумувати над змонтуванням нового блоку, що має завдання протиставитися Німеччині.

В цьому дусі розглядають справу спільного кордону Польщі з Мадярищиною. Частина париської преси, як „Фігаро“ і „Парі Соар“, втілюють у цю комбінацію також Румунію і — що дивніше — навіть Італію. Дуже оригінальне в цих комбінаціях — це втілення в них держав, з якими Німеччина від років удержує приязні відносини.

„Майбутнє Європи — кінчить „Фелькшер Беобахтер“ — не буде вирішуватися в париських салонах.“

Бюджет Карпатської України.

Бюджет Карпатської України передбачує для звичайних видатків 30 мільйонів чеських корон, для надзвичайних 4 мільйони чеських корон. Нормальний бюджет вповні покривають приходи. Надзвичайний бюджет призначений на інвестиції, передовсім на будову ліній. З того

бюджету оплачуватимуть тільки самоуправу Карпатської України, що входить у ресорти її чотирьох міністерств. Решту (як військо, державні заклади і т. п.) оплачуватиме центральний уряд у Празі.

Становище Румунії та Югославії до спільного польсько-мадярського кордону.

„Юнайтед Пресс“ повідомляє з Будапешту: Згідно з інформаціями, Румунія в повній згоді і порозумінні з Югославією означає, становище у проблемі Мадярищини в Будапешті, в Римі і Берліні.

В місцевих політичних колах вважають цей крок поважною пересторогою під адресою Будапешту, щоб відмовився від усіх військових кроків супроти Чехо-Словаччини, бо згідно з поглядом Румунії домагання Мадярищини перебільшені і безпідставні.

Авас повідомляє з Білгороду:

З добре поінформованих джерел повідомляють, що уряд Югославії доручив повідомити зацікавлені уряди, що всяке поладнання північного мадярського кордону,

якщо воно не буде спиратися виключно на національному принципі — не буде визнане Югославією.

Згадані кола вислідують, що цей крок не має меті зясувати становище Югославії. Білгородський уряд не вимагав інтервенції будь-якої великої держави.

3-годинна нарада мін. Бека з румунським королем у Галаці.

Мін. Бек переїхав румунський кордон в год. 6. рано; по дорозі всіх до його поїзду амб. Рачинський. В год. 16. приїхав мін. Бек до Галаці, де повитав його мін. Комієн з представниками влади, після всі поїхали до при-

стані, де чекав на них король на своєму яхті. Король відбув з мін. Беком 3-годинну розмову. Міністр Бек був у короля на принті; коло півночі виїхав доміа.

Міністр Рібентроп прийняв закарпатського мін. Бачинського та двох членів словацького уряду.

Як подають урядово з Праги, мін. фон Рібентроп прийняв у Мюнхені міністра внутр. справ Карпатської України Бачинського, словацького прем'єра Тіса та словацького міністра справедливості Дурчівського.

Польська преса твердить, що згадані міністри роблять заходи, щоб не допустити до прилучення Закарпаття до Мадярищини ані до північного на Закарпатті та Словаччині.

Прем'єр Карпатської України Бродій та міністр о. Волошин виїхали до Будапешту на переговори з мад. урядом.

В середу пополудні переїхав самоходом словацький кордон під Сатораліа Уйгелі прем. Бродій та мін. о. Волошин. Вони виїхали до

Будапешту на переговори з мадярським урядом.

„Історичні гравиці мусять уступити перед етнічними“.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРОТИ СПІЛЬНОГО КОРДОНУ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА МАДЯРИЩИНОЮ.

ПАТ подає: У „Берлінер Тагеблят“ появилася стаття, яка виразно засвоює становище до переговорів між Прагою та Будапештом. Великодержавні домагання Мадярищини до кордо-

ну на Карпатах зрозумілі, але тепер нема сумніву, що історичні кордони мусять уступити перед етнічними.

Українські копальні заліза у Кривому Розі вичерпуються.

Як подає АТЕ, криворізькі копальні залізної руди вичерпуються, їхня продукція мале постійно. Зі швидк. які завали дивніше по-

300 тон руди, годі тепер видобути більше як 90—100 тон.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Понеділок 22 (10) жовтня 1888.

800-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ НАД ГОРИШНИМ БУГОМ КОЛО СЕЛА БУЖНА.

З ЗОЛОЧІВЩИНИ.

З ініціативи і за порадою о. Данила Ташкевича в Закарпатті святкували в нашій стороні велику святу історичну пам'ятку хрещення Русів величезним, спорудженим масштатним обходом над Бугом за селом Бужком. Вибране місце чудово надавалося на це. Високі береги, в корні ріки острівця, тепер приступний з одної сторони через малий став води. На тім острівці усталили вітер і хрест серед соснових деревця.

ПРО РОСІЙСЬКУ ПОЛІТИКУ.

„Новое Время“ помістив ред. статтю під заголовком „Азія і п'ята наша політика“, де безлічний автор проголосує, щоб Росія порозумілася з Балканської справи з Австрією. Автор не радить Росії, щоб вона у загальної політиці держалася панславизму, тому, що славянські народи гравітують до Австрії, яка через своє географічне положення має культурний, економічний і воєнний вплив на придунайські славянські іраї.

МАСНИЙ ГОНОРАР.

Проф. Захарін відзначив з Москви до надужого банкіра з Києва, мін. Бродського, одержав за одну візиту 6.000 рублів, а коли родина просила його, щоб за ту суму виїхав до Києва ще один день, професор заявив, що не може, не маючи часу.

КОШТИ ПОДРОЖІ НМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ

до Відня і Риму обчислено на пів мільона зол. австр. валют.

Заперечення наклепів

В суботу 15. ц. м. відбулося в Ужгороді перше засідання ради міністрів Карпатської України під проводом прем. А. Бродія. Засідання почалося в 10. год. В 13.30 год. засідання перервано, а прем. Бродій та мін. д-р Бачинський поїхали авто до Берегова, щоб поінформуватися на місці про ситуацію. Вернувшись в 18.30 год. до Ужгороду і засідання почалося наново.

У зв'язку з цим виїздом на кордон у закордонній пресі появилася нотатка, що прем'єр обстрілював чеські воєни зі скорострілих, а на його протест ще й словами ανεжажлив.

Центральний уряд у Празі офіційно заперечує ці неправдиві вістки і це заперечення передав кореспондентам чужої преси з Ужгороді.

Китайці відступають.

Дометі подає: Китайці почали загальний відступ з околиці Тая, де є найбільші китайські копальні залізної руди.

Китайці далі евакуують Кайтон з селом, уживаючи до того всіх комунікаційних засобів.

Кінець маневрів совіт. флоту на Чорному Морі.

Чорноморська флотія закінчила великі свої маневри під проводом намісника Смирнова-Светозарського. Перший раз випробувалося бігати моторівки, озброєні в скорострілих та протилетунську гармату.

Польща заключила конс. договір з Манікурією.

Амбасадори Польщі в Манікурії з Того переїхали переговори у справі укорочення консульських взаємин та обмінялися нотами, що нормалізують взаємно правне положення консулів і забезпечують права громадян.

По широкому світі.

Югославянський князь Арсен Караджевич, батько регента кн. Павла, помер в Парижі.

Латвійський уряд ратифікував авторизовану конвенцію з Польщею.

Литовські дипломатичні представники й брались у Ковні на конференцію з участю през. Сметони.

Мадярський шеф пропаганди Агата Г. ступив.

При зміні адреси просимо, подавати й стару адресу.

Жіноча сторінка.

Жінка на роздоріжжі.

Англіянка, пані Пенктерст, що довгі роки боролася за рівні права для жінок, сказала якось недавно в розмові з одним журналістом, що вона не так уявляла собі рівноправну жінку. Пані Пенктерст недоволена з того, що сучасна жінка навала трохи односторонньо своє зрівняння у правах з чоловіком. Але крім пані Пенктерст є ще багато більше недоволених з сучасної жінки чи радше з того становища, в якому вона сьогодні знайшлася або краще сказати, яке вона собі здобула.

Між іншим недоволена з цього велика маса чоловіків, які одною з причин теперішнього великого безробіття вважають те, що сьогодні багато жінок заняло становища, на яких були досі виключно чоловіки, і багато жінок виконує працю, що до цього часу була, так скажемо, мужеським привілеєм. Оті мужеські нарікання на жіночу „конкуренцію“ стають щораз голосніші і доходять до того, що в деяких країнах пороблено вже перші закондатні заходи, щоб цю „конкуренцію“ звести чи навіть цілком усунути.

У зв'язку з цим набирає особливої ваги розмова американської жінки — міністра, місс Паркенс з одним французьким журналістом. Місс Паркенс заявила:

— Це неправда, що жінка випирає чоловіку з різних ділянок праці. Зате правда, що упрямствлення всіх ділянок людського виробництва, яке раз-у-раз зростає, охопило також домашні роботи, які досі виконувала жінка. Жінка має щораз менше праці в хаті, тому мусить шукати її поза хатою.

Ще моя рідна бабуся варила вдома мило та виробляла сама свічки. За давніх літ жінки ткали по домах різного роду матеріали, робили на дрютах пачоки, самі кроїли і шили собі свої сукні. Згадка і мозольна домашня фабрика тих річей забирала жінкам багато часу, тож не могло бути й мови про те, щоб шукати праці поза домом.

Тепер ці справи виглядають зовсім інакше. Не тільки виріб предметів щоденного вжитку, якби, але навіть їх утримування в порядку, чищення, спритання, навіть приладжування харчових виконуються щораз більше з жіночих рук. Підпадаючи стандартизації та упрямствлюванню. Візьмем нпр. таке заняття, як прання, така типова домашня робота, а й те у нас, в Америці, по приватних домах стає щораз рідше жіночим і переходить в руки великих загальних пралень, де — треба це признати — працює велика кількість чоловіків, що давніше ніколи не займалися такою жіночою працею. Те саме діється і в ділянці споживчого та одягового виробництва, в якій тепер в різних країнах світу знаходять працю десятки тисяч чоловіків, що до того часу не мали з такою роботою нічого спільного. Сама консервація городовини — це сьогодні в Америці ціла галузь продукції, що дає працю цілим кадрам робітників-чоловіків. Доки не завели у споживчій ділянці нових метод приладжування і консервації харчів, всі заняття у тій ділянці були, що так скажемо, чистим жіночим привілеєм.

Але тепер, завдяки тому, що жінки перетяли в меншій мірі займатися домашнім господарством, чоловіки здобули зовсім нові стійки праці.

Чому ж ми мали примушувати жінку, щоб вона лишилася? — питається місс Паркенс. — Фабрика відбрала жінці домашню працю і замість її багато вільного часу. Чи жінка має віддати чоловікові нові стійки праці і сама залишитися при нічому? Жінка творить для чоловіка нові ділянки праці! Тому проблеми безробіття не можна розв'язати відсилаючи жінку назад до її домашніх занять.

Твердження місс Паркенс мають в собі багато правди, особливо в тому, де вона говорить про те, чому жінка почала шукати праці поза хатою. Та без уваги на те, які були причини того навіщо, факт залишається фактом, що сучасна жінка вийшла здебільшого з хати, щоб у різних ділянках прикладної праці заробити на життя для себе, але дуже часто і для своїх родичів. Ясна річ, що тут треба відрізнити працездатних жінок на дві групи. Одна — це ті жінки, дівчата і заміжні, що гнали необхідність, мусить хатяться якоїнебудь праці, бо на тих кілька сотнів їх щоденного заробітку не можна вдовольнити, не раз кількаліцять го-

лодних ротів. Це не борні за рівноправність жінок, це не кандидати на постійну професійну працю в тій чи іншій ділянці. Їх тільки тріпотіє перше добра нагода вийти заміж та перекинути тягар заробітку на життя на чоловіка, вони радо покидають свою працю і в примісності стають зразковими господарками та матерями.

Друга група — це ті, знову дівчата і заміжні жінки, для яких спонукою шукати праці поза хатою була їх мрія про самостійність, про незалежність від чоловіка. І в цій групі теж трапляються — навіть багато — випадки, що ці жінки, знайшовши „добру“ чи „відповідну“ партію, виходять заміж і відповідно до того, за кого вийшли заміж залишаються далі при своїй позакатній праці або стають „великими панями“, що не потребують заробляти на життя і не мусять займатися домашнім господарством, бо мають до цього самостійну присутність. Певно, що між тими заміжними жінками, що працюють поза хатою і тими, що так назвемо, великими панями, між одними і другими є багато різних типів та індивідуальностей і не можна їх підтати під один стрихуль, то всеж — це група жінок, яких об'єднує одне змагання: бути самостійною і незалежною від чоловіка, розуміється в більшій або меншій мірі, в такій чи іншій формі.

КАТАР ШЛУНКА, лікарі, дієтична кухня, ліки, кошти на лікування це вислідки зняття з життя або альясового отодового напруження, яке реагує на кисні, з чого повстає трішній сил (прішпан). Найтривішше поєднання зняття з життя „Галіаноплатер“, — Ліван, Коперника 14.

Коли працівні жінки першої групи майже нічим не різняються від давнього типу жінок, то в цій другій групі витворився зовсім новий тип жінок. Бодей назвемо новий тип жінок. Те, що тих жінок, здедує тісно в одну групу, то їх відірваність від хати, від дому. Вони, зовсім на мужеський лад, перебувають найчастіше поза хатою на праці або займаються справами, що не мають з хатою ані домашнім господарством нічого спільного. Вони перебувають здебільша в мужеському товаристві, то я не дивно, що набрали мужеських манер, звичок і навіть налогів. Це є подекуди навіть у їх тенденції: уподібнитися якнайбільше до чоловіка, бо це — на їх думку — найкраща запорука повної самостійності.

Оце є той новий тип жінки, що витворився силою обставин, і про який напевно не думала завзята боявничка за жіночі права, шановна пані Пенктерст. Витворився цей тип, так скажемо, самочинно, сам собою, виріс у людському житті як дичка в лісі, якою ніхто не цікавився і не опікувався. І росте він далі як дичка, яка чекає на досвідченого сальніка, що націпивши її благородним зразком, зробить з неї благородне дерево.

В одному чоловічому щоденнику появилася в цій справі цікава стаття невідомої для нас авторки, бо підписана криптонімом. Ця невідомо авторка пише:

„Нікому якось не прийде на думку, що в боротьбі за буття жінки зроблено щойно перший крок, що сьогоднішня позиція це ніщо інше, як тільки кінець, з якого має витворитися з часом остаточна форма, що погодить наміри з дійсністю, фізичні умовини з імпортерабілітими, восьму роздну з обов'язками матери, очевидно все у розмірі огляданої для людства досконалості.

„Скажім собі сьогодні отверто: ми здобули тільки права і нічого більше. На йоту. Те, що ми прагнемо, складаємо до чоловічих кас кількох золотих місячно, що ходимо самі до кіна чи цукорні (це нас особливо захоплює), не варте навіть десяти частини того крику, який з цього приводу робимо.

„Знаменито орієнтуєся, на що наражаються, представляючи в такий спосіб справу жінок. Досконало знаю, що тисячі жінок думають інакше, що їх жіночу гордість порушить кожна буква цієї статті. І вже чую хоралний голос: відступіть! Негідна крові боявничок, пролітьте! за нашу волю!

„Пані дорогі! директори, референти, письменники, лавреатки! Як проміне ваша залість і втихомирність ваше обурене серце, оберніть-ся до стін, щоб вас ніхто не бачив і адартеся

в груди. З цілої сили, обома руками, які перед хвилюю просягнені в мій бік перекреслювали з п'ятою звязок з вами. І відповідьте тільки перед своєю совістю: чи ніколи, навіть у часах найбільшого успіху у вашій заробітній чи громадянській праці, у ваших самотніх ескападах по літніх садах та чужих містах, у ваших ситуаціях та дисконтуванні привілеїв емансипації — чи ви не почувалися чужо, неприродно, покривджені вашою конституцією? Чи ви ніколи не чули, що то не чоловік, не ваш наставник чи підвладний, але ваше друге „я“ шепче віддало: ти „гомо новус“!

„Ми, жінки, сьогодні на роздоріжжі. Ми покинули наше давнє обличчя, безумовно приречені до цього умовинами життя, якщо йде про загальне; затрачуємо наш давній характер, затрачуємо наші прикмети і хити, причому набуваємо нові, нескристалізовані. Ми не забули ще нашого вчора, не знаємо нашого завтра. Ми одною ногою в минулому, другою щойно шукаємо опори. Положення дуже небезпечне. Тому скажім собі отверто: переживаємо найважчий етап. Боремося за нове обличчя жінки. Сьогодні як цілість — ми ніщо. Завтра можемо бути всім. І це залежить тільки від нас. А саме від зрозуміння, що вступаючи в майбутнє як „гомо новус“, мусимо докласти всіх зусиль, щоб зайняти якнайкращу позицію. Борімся за нове обличчя жінки. З нами самими.“

Проблема, якої торкнулася невідома авторка, загальна. Вона актуальна і в нас, серед українського жіноцтва. Для української жінки, особливо з уваги на положення цілого українського народу, мусить бути сьогодні найважливішою справою: виховувати себе і своє молоде жіноче покоління так, щоб українська жінка була найкориснішою громадянкою і могутнім чинником у боротьбі нації за краще майбутнє.

Н.ж.

З нлюбового життя.

На понеділок 10. жовтня була дано відповідальна тема у клубі „Нової Хати“ і „Труду“. П. Юрко Стефанік мав говорити на тему „Чи українці в Канаді є англофілами?“

Це здавалось тут безспірним фактом. Та референт пояснив на підставі преси та особистих вражень, що поміж українцями в англійцями в Канаді роже антагонізм. Початки його великі. Спочатку наш переселенець не викликавав великої уваги до себе, скоріше погорду. Канадійці мали надію його скоро засимілювати. Та коли згодом маса наших переселенців досягла числа пів мільона і не тільки не засимілювалася, але тільки мовчки національно осядому, це англійців зацікавило. Українці тепер щодо чисельності є третьою нацією в Канаді. І коли молоде покоління входить у канадійське життя вже уабовно в освіту та досконало знає мову, виробує дивну нестї англійця. Молоді українці не приймають за державні посади, не допускають до канадійського товариства. Оселя українців дуже малі, навіть у провінціях, де вони живуть збитою масою. Наприклад навчання української мови в державних школах зрівнялось би з дрібницею, а про це я мови досі нема.

У дискусію брали участь ш. Залішук, Домоча, д-р Конюшенко і заставлялися над питаннями і вислідами цього життя.

У черговий понеділок улаштував клуб свято кооперативі. Веір відіграла п. Ірина Павлюковська. На порядку була гутірка рех. Зіновія Пеленського про Кооператив у Швені.

Рех. Пеленський відіграв Швені в нагоді кооперативного конгресу. Спершу описав широке життя у Швені, користуючись до цього враженнями з дороги, романом та притамі. Опорді, добробут країн злихся в очі і річка про перше можуть враження.

Кооператив, як розказував референт, у Швені доволі молодий. Перший кооперативний союз повстав там у 1908 р. Та величезний її розвиток дитинувся з часу по війні. Тоді то крім споживчої ділянки вона охопила виготовля харчів, дальше промисловість і торгівлю. Референт показав кілька прегарних помислових адім із кооперативним виробництвом, як реалізує дивних налішок і червоний, великого парового мала і т. д. розказав про величезні приміщення кооперативних централ у Окегоуді, головні махалася клубів кімнати, що існують при кожній білій кооперативній крамниці. Із задоволенням на те, щоб нагадати контакт із членством кооперативу. У такому клубі оповідається в основі дві дивідуальні про новину у крамниці і самі можуть зібратися про якісь аспірації. Початковий крамниці користь з тих махалася.

Дивідуальні махалася більше до умовин шаленого життя, як до шведської кооперативі. Та присутні несподівались за тим, щоб і в нас наладити стодня між нашими кооператив і їхнім провідом. По містах не-привіталося би знайти для наладження спілкування. Бо по темі такий стійкий контакт уми ітуть.

Черговий відділок призначений розказом емоцій Лесі Українки. Розказав д-р Марія Дерначова про „Лесе Українку в П листіванні“.

Сторінка без політики.

Від каганця до штучного сонця.

Кожний предмет, що має температуру вищу від свого оточення, промінює, себто висилає у простір надмір своєї енергії у формі промінистої енергії.

Таку енергію називаємо звичайно „світлом“. Означена назва є дещо за вузька, бо сітківка нашого ока реагує проміння тільки в засягу барв веселки, від червоного до фіолетного, себто видний засяг сонячного світла, що обнімає ледки десятку частини сонячного світла. Крім цього є ще багато проміння зовсім невидного для нашого ока. Є це т. зв. позафіолетні проміння, що мають коротшу хвилю від фіолетних, як теж підчервоне проміння, що має довшу хвилю від червоного проміння.

Кухонна плита, кафельна піч, навіть наш одяг, коли його носимо на собі й огріваємо його власним теплом — теж промінює. Це промінювання довгохвильне, підчервоне й тому для нашого ока невидне. Можна його відкрити тільки при допомозі дуже чутливих електричних термометрів, що при їх допомозі можна побачити промінювання свічки на віддалі 100 м. (1)

Всі тіла, в міру підвищення температури, висилають проміння із шораз коротшою хвилею. Коли вони досягнуть 450° денки з них починають „світити“. Від цієї хвилини нічого в них у засаді не змінилось, тільки промінювання стало доступне для нашого ока.

Найсильніше промінюють такі тіла, що мають найбільшу здатність агітувати світло, значить, чорні й матові тіла, нпр. сажка. Отже сильніше промінює плита із спіжу, як із вигладженої сталі.

Прозорі тіла, що слабо вглотують світло, також і огріті слабо промінюють. Розжарене скло світить куди слабше (в тій самій температурі) від розжареного заліза. Якже пояснити в таких випадках світло каганця, лампи або свічки?

Тверді тіла можуть тільки жаритися. Колиж повстає полум'я, то це значить, що спалюється газ або пара. Частини летні, газові, є все майже прозорі, отже, як вже вище сказано, промінюють слабо. В полум'ї звичайної свічки діються досить азокжеві явища. Розтоплена стеарина підходить кнотом до гори і внаслідок горячі перемилюється в пару. У внутрішній, не освітленій частині полум'я стикається пара (це може бути теж пара нафти, бензину, розжарених продуктів дерева чи вугілля) з киснем повітря і зовсім згорює. До середини полум'я кисень вже не доходить, тільки звідтіль виділюються частинки чистого вугілля, які розжарюються і промінюють. Отже полум'я є роєм нескінченної кількості дрібних жарючих сталих частинок.

Чим більша температура якогось тіла, тим більше буде воно видавати проміння з короткою хвилею — блакитного, фіолетного та навіть невидного позафіолетного і тим менше довгохвильного світла, зв. червоного й позачервоного. Ця правильність така виразна, що навіть далася скопити в математичний відрі, т. зв. „закон Віна“. Залежно від розу промінювання можна також доволі точно означити температуру відповідного тіла. В той спосіб оцінюємо температуру внутрішньої печі (на підставі ясності жару) й теж температуру віддалених зізд.

Для нашого ока, що привикло до сонячного світла, сонце є мірником якості кожного світла. Розвиток і вдосконалення освітлення в історії людства — це постійний похід до того сонячного ідеалу.

Світло свічки миготить і дає підчас спалювання багато газових продуктів, шкідливих для здоров'я. Воно має ще й ту хибу, що має в порівнянні зі сонцем великий надмір червоного промінювання (майже 4 рази більше). Це вислід доволі низької температури полум'я, яка не переходить кількості ступнів. У нафтових лампах, при застосуванні шкального кльоша, який спри-

чинює продув повітря та інтенсивніше спалювання, температура полум'я вища, частинки вугля жаряться дещо ясніше, зв. менше червоно. В лампах газово-жарючих, т. зв. аверіаських, світляний газ мішається з повітрям, що доходить бічними отворами до газових проводів, спалюється дуже скоро й дає температуру вище 1500°. В цьому полум'ї розжарюється сітка, дає світло дуже зближене до сонячного і при тому дуже сильне. Відповідно гаряче полум'я, що розжарює сітку, можна дістати теж в інший спосіб, нпр. при допомозі спиртового або бензинового пальника з повітряною помпою.

Великий і вирішальний поступ в ділянці освітлення досягнули люди аж завдяки поширенню електричного світла. Електрична жарівка повстала кількадесять літ тому. Цілий той час її безастанно удішували й сьогодні ще не можна сказати, чи техніка сказала в цій справі своє останнє слово.

Найважніше й найтяжче завдання було нагріти дротика електричним струмом до можливо найнижчої температури, щоб дістати світло як найбільше й можливо найбільш зближене до сонячного. Але до цього не надавався кожний матеріал. Вугляна нитка, що спершу вважали її найліпшою, скоро парувала в температурі коло 1000 ступ. і скорочувала життя жарівки до 300 або 400 годин.

Сьогодні уживаємо жарівок з металевими дротиками (напр. вольфрамовими), що дають світло куди біліше (менш червоне) від вуглевих. Внутрішній вуглевий жарівок газом хемічно нейтральним, нпр. мішаниною азоту й аргону, температура дротика майже два рази вища, ніж у давніх порожніх жарівах, що знову потягає за собою дальше збільшення ясності і зближення до сонячного світла.

Та все таки ще в штучному світлі є багато червоного проміння, два рази більше, як у деннім розпорощенім світлі. Щоб усунути цю хибу, виконують кльоші для жарівок зі спеціально спраранованого синього скла, яке частинно поглотує довгохвильні червоні промені й у той спосіб штучне світло робить подібним до сонячного. Означене треба пам'ятати, що в той спосіб марнується 40—70% світляної енергії жарівки й таке освітлення є відповідно дорожче. Вживають його передусім там, де йде про оцінювання барв, значить у крамницях із конфекцією, тканинами, волічками, талетами і т. п.

Світло жарівки, що складається з мішаними променів різної довжини хвилі й барви, перепущене крізь барвни скло частинно абсорбується. В той спосіб решта світла, не задержана шклом, набирає кольору. Цього роду „фільтрування“ світла, щоб надати йому бажану барву загально уживають при комунікаційній сигналізації, залізничній чи морській.

Також важне пристосовування барваного світла підчас мряки і в цілях протилетунської оборони.

Найбільше розпорощуються при переході через грубу версту повітря й водної пари промені коротких хвилі — сині й фіолетні, найменше довгохвильні — жовті, помаранчеві й червоні. Цим можна пояснити нпр. червону барву сонця при заході, коли його проміння мусить перелітатися через дуже грубу версту повітря, в якій сині й фіолетні промені майже зовсім розпорощуються та до ока доходить тільки червоно забарвлене проміння.

Отже коли хочемо мати світло, яке найгірше доходило би через грубу версту повітря до порожнього летуна, то вибираємо світло синє й фіолетове. Колиж хочемо переслати сигнал на можливо найдалшу віддалі, і при цьому ще вогким повітрям підчас мряки, то послуговуємося найбільш проникливим світлом, себто червоним або жовтим.

одягнених агентів та ставили різні пропозиції, намагаючись „гостей“ натягнути на яєльні гроші. Ясно, що обманці „попали“. За один день поліція приловила трьох головних злочинців і таким чином не лиш зіквідувала банду, але й познайомила з усіма методами праці злочинців та їх штучками.

НОВА ПОВІСТЬ!!!

ДАРІЯ ЯРОСЛАВСЬКА

Полин під ногами

Повість із сучасного українського життя. Молода інтелігентна жінка у боротьбі за працю та кохання.

ШНА 250 ЗОЛ.

ЗАМОВЛЯТИ: Видавництво „Діло“, Львів, Рок 10. — ЖАДАТИ: у всіх книгарнях країн.

Хто був винахідником приціпленого ковнірка.

Хоч останніми часами шораз більше кажуть сорочок з мягкими, пришитими ковнірками, однак не вибили ще з ужиття приціплені ковнірки завдяки своїй практичності. Приціплені ковнірки винайдені нагагал недавно, бо на початку минулого століття. Як і багато інших річей шоденного ужитку, так і винахід цього ковнірчика спричинили припадкова конечність. Жінка одного ковалі в Америці в місті Троє не могла наспіти з сорокою сорочок своєму мужеві, бо він дуже брудив ковнірки при праці. Це привело її на думку пришивати ковнірки, але приціпати.

Цей П помісл використали зараз американські фабриканти і на ринку появилася перша серія таких сорочок. Цю новинку дуже швидко прийняли в цілій культурній світі.

В Польщі зачали уживати сорочок з приціпленими ковнірками шойно в 1850 р. Означене ще довгий час ношення сорочок із приціпленими ковнірками вважали негідним правдивого джентельмена. Ще при кіммі минулого століття елегантні панове носили тільки сорочки з пришитими ковнірками. Це було негідно з уваги на тодішню моду крохмалених твердих ковнірків і горсів. Варшавські еланти з кінця минулого століття послали сорочки до прасування аж до Парижа.

Вчіться читати в 101 р. життя

Пані Кірк з Кайлленду (Злучені Держави) без сумніву найстаршою ученицею світу.

Не зважаючи на свій вік, (п. Кірк має 101 років), вона визнається видатною астрологом, свідомою і доброю пам'яттю. Досі вона була аналіфеткою та шойно недавно різким навчитися читати. До науки звелася вона великим запалом і пильністю. Вона перекладає, що у день своїх 102-их роковин уродилася, припадають у листопаді і р., вона буде так зовсім легко читати та вправно писати.

ВІЗИТА КАЧКИ В АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ

В королівській палаті в Букингемі появилася одного дня незвичайний гість. Була ним качка з чотирма качатами. Видно, що качка не була задоволена побутом в одному із льондонських ставів, тому забрала чотирьох акрих качок пухом качат і вибралася до короля з петицією. На жаль, петиція не мала ніякого вислуду. Означену петицію відставили поліціанти гаманцем в ліжничні міста назад до родиноного ставу. Та як і яка дбайлива була опіка сторожа бачок, які такі одні з качат агинуло по дорозі, роздале не вантажним автом.

БОСНІЯ ЛЬОРД НА ВУЛИЦЯХ ЛЬОНДУ

Незвичайним аматором ходжень босоніж є 85-літній англійський баронет Роберт Повері Станлі. Цей льорд вважає, що підозирати не прохід босоніж вистачає, щоб запевнити не тільки фізичну живість. Цей англійський ерсто квіт зацікавився „босоніжом“ ще перед 40 роками. В тому часі він мав часті напади ревматизму. Ці напади минули без сліду від тієї ворт, коли сер Роберт почав свої проходи босоніж по прощеній траві. Але не все можна мати до аккустрийний і чисто удержуваний травини. Той аматор проходив босоніж — ставив червоний маперує сміло по розлазному асфальті Лондону. Правда, як він каже, прикро йому спотвореність публіки, але він зносить її терпеливо, навіть з почуттям героїзму. Бо в законі ця прикрийсть має силу і здоров'я.

Агенти поліції в тирольських капелюхах.

На терені Лондону „прашовада“ доволі довго банди, яка постійно обкрадала приїжджиків, які появлялися в Лондоні. Не зважаючи на всякі заходи та зусилля агентів Скотленд Ярду, банди не вдалося зіквідувати і злочинці далі безкарно обкрадали чужинців.

Урядовці Скотленд Ярду, які мають у світі славу найкращих знавців кримінальних справ, сильно хвилювалися та придумували над ріж-

ними способами, щоб лиш банду обманців зіквідувати. Вкінці вони вжили дотелного підступу, який дав їм змогу зловити обманців.

А саме Скотленд Ярд спровадив кільканазять мужеських тирольських одягів та велів своїм урядовим одягнутися в них. Урядовці ходили із друкованими провідниками по вулицях Лондону. Заманені тирольськими капелюхами та одягами обманці приступали до пере-

Чи відворот з дотеперішніх позицій?

„Газета Польська“ ч. 287 з 19. ц. м. приносить підписом М. Стажинського, який заступає на час відпустки начальника редактора полк. Медзінського, передовицю під шабляноним нагородом „Чесько-словацька проблема“. Хоч у цій статті, як сам автор признає, повторює він назва старі думки, які перекотилися меншими й більшими статтями та замітками по шпальтах польської преси, то він докидає до неї ще й деякі нові думки. Переповідаючи хід політичних подій у Чехословаччині, автор підкреслює ще раз концепцію великої Чехо-Словаччини згорі накладала цій державі деякі політичні цілі, що не мали ніякого зв'язку з життєвими інтересами чеського та словацького народу і тим більше з інтересами інших держав середньо-східної Європи.

У таких умовах чехословацький твір, подуманий як чинник рівноваги в самому серці Європи, став джерелом неспокою, яке майже не донело до нової світової різни. Ніхто ніколи не заперечував, ані не заперечує тепер прав чеського і словацького народу до самовизначення, до свободного розвитку національного життя у рамках власних державних форм. Але одночасно розвиток цього життя і цих державних форм мусить бути пристосований до справжніх інтересів заграничних народів, не до праву, що закриває реалізацію чужих інтересів. І то інтереси іноді суперечливі із життєвими напруженнями сусідніх держав.

Як бачимо, то ставлення справи настільки жме, що „Газета Польська“ не оспорує права до самовизначення чехам і словакам. Зате про закарпатських українців дискретно мовчить. У цьому випадку мовчання дуже багатомовна. Ще недавно, коли польська преса писала так багато про потребу плебісциту на Закарпатті, то потребу плебісциту мотивувала вона саме правом до самовизначення. Шкода, політичні події в Європі відійшли з дня на день. До цього теж треба було пристосовувати і зміну поглядів. Закарпаття самовизначилося, створивши автономну державу. Цього факту заперечити не можна. Крайне його в такому випадку промовчати. А мовчання можна завжди різно інтерпретувати. Даль-

ший хід думок цієї статті та її закінчення вказують на деякої міри цю дискретну мовчальність п. Стажинського.

„Полядження територіальних домагань Польщі й Німеччини не направляє інших важких помилок творців договору у Тріє-ноні, що його Подішча не признала. Нефор-тунна делімітація чесько-мадярських кордо-нів не признавала інтересів держав, що зна-ходяться в цьому й сусідньому районі. Зда-ється, що воно дуже сумнісне, щоб можна було знайти властиву розв'язку нової делімі-тації тих кордонів, якщо при розв'язці по-минуть зацікавлені у цій справі держави.

Польща не шукає тут ніяких смуг впли-вів, ані теж якихсь бенефіцій, але як мала від віків свій вплив на ці справи та оплачу-вала його не раз кров'ю своїх найкращих си-нів, так теж і тепер та в майбутньому не мо-же байдуже дивитися на те, що діється за нашою полудневою границею. Тому теж комбінації, які не рахуються в цій справі з Польщею, не мають даних на тривалість. Останні події, які перекреслили багато омал, що на них спиралися дотеперішній устрій середньо-східної Європи, є найкращим до-казом цього.

Очевидно, наше зацікавлення до всього, що діється в Дунайській басейні, зокрема зацікавлення подіями, які відбуваються за нашою карпатською границею, не може бу-ти таке безпосереднє, як у справі реіндика-ції без сумніву польської заользанської землі.

Проте воно суттєве і це незвичайно важ-на справа не лиш із польської точки погля-ду, щоб процес, який відбувається за на-шою карпатською границею, не закінчився створенням нової провінції, лиш приніс но-ві, можливі для всіх умовини міжнародно-го співжиття“. (Усі підкреслення наші. — Ред.).

Закінчення статті п. Стажинського не від-значається надто ясним і прозорим стилем. Все-таки у мрячній стилізації думок можна би до-бавити дискретний відворот з дотеперішніх по-зицій.

За мадярсько-словацькі й мадярсько-польські кордони.

„Слово Народове“ ч. 230 з 20. ц. м. містить під таким наголовком передовицю, якої автор, підписаний буквою х, бідається, що ні слова Словаччини, ні Карпатської України ще не владна. Головні думки цієї статті такі: Те-риторіальні домагання Мадярщини до словаків були перебільшені, бо Словаччина страждала не лиш свою столицю й кілька більших міст та 400 тисяч словацького населення, але доступ до Дунаю, що зробило б її або колонією Чехії, або Румунії, або в обійми Мадярщини. Мадярщина мусить рішуче обмежити свої домагання. Куди краща справа Підкарпатської Русі.

Голі при полагоджуванні цієї справи стосуються критерії національного самови-значення, бо той край творить пестру етно-графічну мозаїку і залишений самий собі не міг би ні під політичним ні господарським оглядом удержатися.

Автор доходить далі до висновку, що За-карпаття може належати, як автономний край, тільки до одної з трьох держав: Мадярщини, Польщі, або Чехо-Словаччини. Очевидно, „Сло-во Народове“ признає при редакційному столи-ку Закарпаття тільки Мадярщині. Та справу у-важують два чинники: 1) прийнята Півлером

при ліквідації чехословацької проблеми метода національного самовизначення; 2) політична гра великодержав, у якій Закарпаття грає велику ро-лю. Далі „С. Н.“ розвиває відому тезу про чин-ники, які крию дивляться на спільні кордони Польщі й Мадярщини, бо побоюються, що вист-Будапешт-Варшава може згуртувати біля себе нову незалежну групу держав Середньої та Східної Європи. Тому, що Румунія не схилова-лася досі до концепції передачі Закарпаття Ма-дярщині, автор висуває концепцію поділу За-карпаття між Мадярщиною, Польщею й Румунією. Румунія повинна дістати смугу землі з 60 тис. мешканців. Через той терен веде залізниця Во-рохтя-Рахів-Сигет.

„Ця залізнична лінія до Рахова — на на-шу думку — повинна належати до Польщі, від Рахова на полудне до Румунії. Таким чином ми ділимо полудневі долини чорно-горського ланцюга, заселеного гуцулами, дуже цікаві під туристичним оглядом“.

Ми вже привикли до різних високів „Сло-ва Народового“, та це мабуть такі своєрідний рекорд, щоб територіальні і політичні претенсії оправдувати — „туристичними оглядами“.

— 0 —

Виник з „українського коня на Берлін“.

„Век Новий“ з 21. ц. м. поміщує передову статтю п. н. „Рахунок без олівця“. — Віденське радіо та українські слухачі. Стаття присвя-чена теперішнім українським настроям і споді-ванням, при чому автор твердить, що українці втратили свою орієнтацію на Берлін так далеко, як аналогію у мегаломанії, як якийсь чин-ник, за який автор вже буде Берлін битися з Парижем і який обидві ті столиці будуть пере-сипувати.

Не видається, щоб українці хотіли став-ляти у своїй співпраці з німецькою політи-

кою якісь умовини й застереження. Їх го-товість до чинить повна, їх довіра у зближенні інтересів німецько-українських навіна і примітання. Німці, кажуть там — хочуть дійти до Чорного моря і від по-людня реалізувати свою протисовітську програму, тому мусять рахуватися з укра-їнським чинником, як найважливішим партне-ром, мусять дати їм свою підтримку. В той спосіб „українська“ справа виклипає на між-народною арену і то в далекі краєвих умо-винах, ніж тому 20 літ. Що більше, закін-чі-

великодержави, щоб спаралізувати німець-кі замагання, будуть примушені й собі поці-кавитися українською проблемою. Ще крок, а між Берліном та Парижем почнеться ве-лика літитація, хто дасть українцям більше. Єдиною підставою тих далекоглядних мрій є покищо справа Закарпаття. З факту, що Берлін цікавиться тим краєм і не бажав собі віддати його мадярам, витягається висновок, про який була вище мова.

В дальшому автор у тому самому глум-ливому тоні каже про відсутність в українців змислу для політичного реалізму та про ризи-ко, на яке наражують себе українці, коли став-лять виключно тільки на „берлінського коня“. Автор купує собі, що в отомук адогадному за-памороченні українці цілком переочують два чинники: мадярський та польський, годовнож польський, як той, який матиме чейже найбіль-ший голос у справах Сходу Європи.

Стаття „Веку Нового“ (непідписана), зали-шаючи на боці несмачний тон кпин, має чимало думок цікавих. З вищеведеного цитату виходить яскраво, що автор „чув“, що де-сь дивонить, але не знає де: це його погляд на українську проблематику дуже наївний і він вимовляє у нас речі, які виглядають далеко не так. Він забуває, що найбільшу помилку ро-бить політик і публіцист, коли вважає свого противника дурнішим, ніж він є, коли його просто не доцінює: автор цієї статті уявляє собі українців на правду багато наївнішими і примітивнішими, ніж вони у дійсності є!

Стаття „Веку Нового“ така, що можна з нею полемізувати поважно, викладаючи пози-тивно український концепціонізм. Можна теж вивиснювати, чому українська політична думка дійсно почала менше рахуватися з констру-ктивною ролю Польщі у будучих подіях на Сході Європи, які можуть прийти. Трудність у тому, що польський пресі вільно писати навіть виразно, що треба „знищити українців“, а нам не вільно писати теоретичних статей на без-ліч тем. м. ін. на тему кризи польського проме-тєйзму. Спроба присвятити цій темі ширші ува-ги стрінулася недавно з рішучим спротивом цензурського олівця. Тому полеміка в таких умовах неможлива і тому польський публі-цист мусить в таких обставинах мати — остан-нє слово. Прикро тільки, що він ті обставини використовує не тільки для полеміки, але ще й кпин, що зовсім не є прикметою джентель-менів.

Комітети витягає руки по Закарпаття.

ПАТ подає з Риму: У зв'язку з розв'язанням комуністичної партії Чехо-Словаччини, вико-ний комітет третього Інтернаціоналу переслав спеціальні інструкції представникам комуністич-ної партії Карпатської України Бурканюкові й Фушикові. В цих інструкціях Комітети підкре-плює, що „з уваги на збільшену активність між-народного фашизму“ комуністична партія Кар-патської України мусить подвоїти зусилля, що-би відперти ворожі зазіхання слуг міжнародно-го капіталу“.

В теперішній хвилині треба передбачувати дві можливі розв'язки проблеми Карпатської У-країни: 1) автономія у рамках Чехо-Словаччини; 2) незалежне державне існування Карпатської України.

В дальшому Комітети подає свої бажання та свої акаліки, що і як треба робити, щоб уреч-тувати інтереси Комітету.

Сумний відізд Бенеша.

Вчора покинув Чехословаччину П. б. прези-дент і довголітній міністр закордонних справ д-р Бенеш. Подорож відбував аеропланом, у то-варстві трьох детективів. Є чутки, що Бенеша приволокли чимськорше виїхати з рідного краю, щоб унеможливити йому всяку діяльність і який-небудь вплив на сучасну чеську політику. Бенеш їде до Америки через Румунію та Союзський Со-юз. У 1918 році Бенеш вертався до вітчизни з е-міграції як спаситель народу, в 1938 році ця са-ма батьківщина виклидає його під поліційним козлом майже як державного шкідника. Ще ніхто не продався пророком у власній батьків-щині.

Діаом уважайте пам'яті тих, що своїм зу-сидям та теоріям поставили нас у рад нації.

— 3 життя українців у Канаді.
21. жовтня ц. р. в год. 6-й збором про-
Дорошенко говоритиме про життя українців у
Канаді в доміні Українського Наукового
Інституту у Варшаві, при ауд. Сауверський ч. 2.

